

Posudek na diplomovou práci:

Pragmatická analýza latinského vokativu

Michal Ctibor

Ústav řeckých a latinských studií, FF UK, 2015

Michal Ctibor si ve své práci vytkl za cíl prověřit běžně tradované tvrzení, se kterým a priori nesouhlasil, totiž že vokativy unvitř promluv (= neiniciální vokativy) mají vesměs pouze konvenční, zdvořilostní ráz, a neplní tedy žádnou komunikační funkci.

První dvě kapitoly práce čtenáře velice přesvědčivě uvedou, ba přímo vtáhnou do tématu: autor dokáže relativně stručně, ale zároveň naprosto přesvědčivě v pár úvodních odstavcích obhájit svou volbu tématu a vzbudit ve čtenáři zájem. Definiuje základní pojmy textové syntaxe, v druhé kapitole pak teorie mluvních aktů – v obou případech nejde jen o jakousi povinnou složku studentských závěrečných prací, neboť pojmy, se kterými autor musí pracovat, nejsou v sekundární literatuře zcela ustálené. V **druhé kapitole** týkající se mluvních aktů pak M. Ctibor už musí zapojit vlastní kreativitu, neboť po počáteční – opět zcela přesvědčivé – argumentaci ohledně relevantnosti nahlížení na vokativy jako na mluvní akty musí jejich definici podat sám: v dosavadní odborné literatuře k tématu není o co se opřít. Ve **třetí kapitole** se M. Ctibor podrobně zabývá jím objevenou funkcí vokativu jakožto kohezního prostředku, tj. prostředku, který zpřehledňuje strukturu promluvy a zdůrazňuje ty prvky v ní, které zdůrazněny být mají. **Čtvrtá kapitola** představuje opět velice přesvědčivě dosud nepopsanou funkci vokativu, kterou M. Ctibor nazývá „garanční“. V **páté kapitole** pak M. Ctibor uvádí již stručně další funkce, intuitivně velice snadno srozumitelné, které lze vokativu připsat (vokativ triumfální, zostuzující ad.), a naznačuje, že by se tyto funkce mohly stát součástí jeho dalšího bádání, již definovaného širěji.

Celá práce je vystavěna tak, že ji čtenář čte s chutí jako román a postupně se před ním odhalují nové nuance. Každá kapitola je opatřena úvodem, který obhajuje, proč se autor pouští do daných úvah (tj. co z předchozího ještě nebylo uspokojivě vyřešeno), a stručným a velice přehledným shrnujícím závěrem. V textu nic nepřebývá, není zbytečně upovídaný, vyhýbá se – což je v našem oboru spíš vzácné – pro dané téma málo relevantním detailům a odbočkám; každá věta má své odůvodnění a své přesné místo ve výstavbě textu. Zároveň text působí velice lehce a svižně. To vše nelze uhlídat uměle – je to zkrátka dáno autorovým mimořádným talentem, a to nejen badatelským, ale také pedagogickým.

Téma si M. Ctibor našel sám, pracoval na něm zcela samostatně a v poměrně vysokém tempu; je schopen autokorekce, ale zároveň je schopen – což je na základě mých dosavadních zkušeností schopnost nesamozřejmě a velká brzda mnoha rovněž nadějných badatelů – v určitou chvíli text ukončit a odevzdat, byť s vědomím, že na některých bodech by bylo možné pracovat ještě dále.

V této práci se to podle mého názoru konkrétně týká tohoto: Výsledky, které jsou v jednotlivých kapitolách velice přesvědčivě podány, by bylo možné, domnívám se, ještě lépe seskládat do celku a promítnout do počáteční klasifikace mluvních aktů. Termín „vokativní mluvní akty“ se mi nejeví jako dostatečně vypovídající: spíše bych do názvu daného MA promítla onu často zdůrazňovanou subsidiaritu nebo orientaci nikoli na mimojazyková fakta, nýbrž dovnitř textu. Podle mého názoru (na základě toho, co popsal M. Ctibor) lze vokativy hrubě rozdělit do tří základních typů, které tvoří jakousi škálu:

a) volání, tj. žádost o komunikaci, ještě než začne (kam bych řadila i oslovování v případech přepínání adresáta nebo výběru adresáta z více možných adresátů);

b) oslovení jako prostředek strukturace promluvy (nahraditelné v textu maximálně něčím jako „za první – za druhé“);

c) garanční vokativ, consensus partice, všechny významy uvedené v kap. 5 = vokativy vyjadřující nějaký postoj mluvčího.

Otázka umístění vokativu ve větě je pak samozřejmě relevantní nejen v bodě b), ale i v c) a není nutné mluvit o „míšení funkcí“ (srv. kap. 4.9). V mém pojetí mají k sobě blíže vokativy pod a) a b), v pojetí M. Ctibora jsou navzájem blíže vokativy pod b) a c). Jde v každém případě o otázku velice komplikovanou a mnou navrhovaná škála zase nepochybně narazí na jiné problémy.

Korpus primárních textů, se kterými M. Ctibor pracuje (a který si sám zvolil), je úctyhodný a zásadně překračuje běžný standard pro diplomovou práci.

Práci Michala Ctibora považuji za vynikající (stejně jako byl vynikající celý jeho studijní běh) a její výsledek i cesta k němu vedoucí prokazují nejlepší předpoklady pro akademickou kariéru. Práci doporučuji k obhajobě, navrhuji bez nejmenších pochybností hodnocení *výborně* a zároveň doporučuji její výsledky publikovat, a to nejen v časopise zaměřeném na obec klasickofilologickou, neboť klasifikace a argumentace v práci obsažená je obecnějšího rázu.

doc. Lucie Pultrová, Ph.D.

vedoucí diplomové práce